

Aristoteles: Etika (Nikomachova)

1. Eudaimonia je východiskem etického zkoumání, protože se o ni usilujeme jako o konečný cíl, ne proto, že by byla prostředkem k dosažení jiného cíle. Je určena činností, není trpným stavem (může být blažený člověk v bezvědomí?). Být blažený znamená dospívat svou činností k lepšímu životu.
2. Skutečně činný může být jen rozumný život.
Blažené nemohou být ani zvířata ani děti (neboť u nich ještě není rozvinutá rozumová zdatnost).
3. **A. Blažený život závisí především na nás samých, od rozumné činnosti duše - což dokazoval už Sokrates. Pro šťastný život jsou ovšem důležité i dobré okolnosti, ve kterých se rozhodujeme. Rozhodujeme se ale my sami, nerozhodují za nás pravidla ani normy.**

B. Vedení není dostačující podmínkou dobrého řízení. K zdatnosti potřebujeme kromě vedení i charakterové vlastnosti (ty se dají naučit životem).

C. Když získáme dobré návyky, dokážeme rozlišovat mezi dobrými a špatnými činy a to bez ohledu na to, zda máme dostatečné vědění o těchto věcech - každý svobodný člověk se narodí s možností stát se morálně dobrým a prakticky moudrým.

4. Etická zdatnost vzniká ze zvyku. Nezískáme ji učením nebo cvičením, ani není vrozená. Získáváme ji v praktickém životě nebo s "určitou podporou cvičení" a ztrácíme ji zanedbáváním.
5. A. Chybu našeho konání dokážeme rozeznat podle toho, že ho nedokážeme umístit do středu (např. nedostatečná radost z dobrého jídla).
B. Etická zdatnost je stav záměrné volby, který udržuje střed přiměřený nám, a vymezený správným úsudkem, a to tak, jak by jednal rozumný člověk. Z hlediska bytnosti pojmu je středem, z hlediska přednosti dobra je vrcholem.
C. Zdatnost je uprostřed mezi dvěma krajnostmi (chybami). Dobrý člověk dělá vše přiměřeně: říká, konzumuje jídlo, pije, žertuje, zlobí se, těší se s mírou ... nejde jen o zlatou střední cestu, ale o přiměřenost. Ke každému člověku se hodí přiměřenost jiná. Proto se musíme rozhodovat sami za sebe, podle vlastních možností a situace, v níž se ocitneme.
6. Slast patří do života a je důležitá pro dobrý život. Každý cit je v konečném důsledku příjemný nebo nepříjemný. Pouze ten, kdo dokáže dobře užívat své city, bude šťastný.
7. Zdatný člověk má příjemný a slastný život, ačkoli slast není cílem jeho života.
Zdatný člověk jedná vždy tak, jak chce, ne tak jak se to žádá.
8. Rozkoš není dobrem, neboť slastný život s praktickou rozumností je lepší, než bez ní.
Člověk nemůže být skutečně dobrý bez praktické rozumnosti ani rozumný bez etické zdatnosti.
9. **Zdatná činnost vede k zdatnému životu tehdy, pokud přihlíží k druhému člověku. Spravedlnost je nejdokonalejší ctnost.**
10. **Etika je v konečném důsledku naukou o obci, vždyť vlastní dobro nenajdeme bez ohledu na dobro jiných.**
Etika je prolegomena k politice.
11. Skutečné přátelství splývá s dobrým společenstvím, nepotřebuje zákony, aby bylo spravedlivé.

13. Nejlepší a nejdokonalejší činností člověka není etická zdatnost, ale teoretická moudrost.

(Teoretická moudrost nie je prostriedkom ale konečným a najvyšším cieľom, je synonymem dokonalé blaženosti.

Najnižšie stojí život požívačný: väčšina si volí život vlastný dobytku, lebo sa rozhoduje pre slasť, ktorá sa spája s príjemnými pocitmi tela. Vyššie stojí život politický, ktorý znamená chvályhodnú činnosť vychádzajúca zo zdatnosti. Najvyššie stojí život nahliadajúci, ktorý poukazuje na teoretické uchopenie pravdy. **Najlepšou a najdokonalejšou činnosťou človeka nie je etická zdatnosť, ale teoretická moudrosť.**

Filozof nazerajúci nemenné a večné veci nemôže byť zlým človekom, lebo filozofia poskytuje slasti neopakovateľnej čistoty a

trvalosti. Člověk usilující o blaženost je neoddelitelný od toho, který túží po filozofickom poznání.

Blaženost vyžaduje volný čas, bez kterého nemôže byt úplná a dokonalá – ten chýba aj bežnému člověku i politikovi.)

14. Každá volba nebo pořizování věcí přirozeně dobrých pomáhá nahlédnout to božské (božské v nás - tj. Rozum), a proto je tím nejlepším. Naopak, cokoli z nadbytku či nedostatku, což nám brání nahlédnout a uctívat božské, je špatné.